

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ РІПАКУ ОЗИМОГО ЗА ЗАСТОСУВАННЯ РЕГУЛЯТОРА РОСТУ «ВЕРМИЙОДІС»

Бахмат М. І., доктор с.-г. наук, професор

Козіна Т.В., кандидат с.-г. наук, доцент

Сендецький І.В., аспірант

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

Сендецький В.М., доктор с.-г. наук

Прикарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція ІСГ КР НААН

e-mail: vermos2011@ukr.net

Ріпак – високопродуктивна олійна культура, врожай якої використовується у харчуванні та кормовиробництві, є сировиною для промисловості та джерелом біоенергетики, добрим попередником, що покращує агрофізичні властивості та фітосанітарний стан ґрунту.

Ґрунтово-кліматичні умови України сприятливі для нормального росту та розвитку рослин ріпаку озимого та відповідають його біологічним вимогам і за застосування відповідних агротехнологічних прийомів вирощування цієї культури можна отримувати урожай в 5,0-7,0 т/га насіння, але в 2018 році в Україні з площі 1 млн га було зібрано лише по 2,61 т/га насіння ріпаку.

Зважаючи на це, удосконалення традиційних і розроблення нових елементів технології вирощування ріпаку озимого, з врахуванням ґрунтово-кліматичних умов для реалізації біологічного потенціалу сучасних сортів та гібридів за останніх тенденцій зміни клімату, безумовно, нині є актуальним завданням науковців і сільгоспвиробників. Одним із перспективних напрямів розв'язання цієї проблеми, як свідчать наукові дослідження і публікації, розглядаються застосування регуляторів росту та визначення оптимальних норм висіву.

Наші дослідження впливу норм висіву та регулятора росту «Вермийодіс» на формування продуктивності ріпаку озимого сорту Черемош та гібриду Мерседес проведено на дослідних полях Прикарпатської державної сільськогосподарської дослідної станції Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН.

Визначено, що найбільша густина рослин ріпаку озимого сорту Черемош 147,1 штук була у варіанті проведення допосівного оброблення насіння та дворазового обприскування рослин під час вегетації регулятором росту «Вермийодіс» при нормі висіву 0,8 млн/га схожих насінин, що на 17,8 штук більше контролю. У цьому ж варіанті була найбільша кількість насіння в стручку – 29,8 штук або на 1,2 штук більше контролю. Найбільша кількість стручків

ріпаку озимого гібриду Мерседес була у цьому ж варіанті удобрення за норми висіву 0,6 млн/га схожих насінин і становила 150,1 штук, що на 12,2 штук більше контролю, кількість насіння в стручку – 29,3 штук або на 1,7 штук більше контролю.

Встановлено, що найвища урожайність ріпаку озимого сорту Черемош отримана у варіанті за норми висіву 0,8 млн/га схожих насінин за допосівного оброблення насіння регулятором росту «Вермийодіс» та дворазового обприскування у середньому 4,24 т/га, або на 0,63 т/га перевищує показник на контролі і на 0,33 т/га більше, ніж в аналогічному варіанті за норми висіву 0,6 млн/га та на 0,47 т/га за норми висіву 1,0 млн/га схожих насінин. За такого ж варіанту удобрення отримано у середньому за роки досліджень найбільшу урожайність ріпаку озимого гібриду Мерседес – 4,13 т/га (+0,61 т/га порівняно до контролю) за норми висіву 0,6 млн/га схожих насінин, що більше на: 17,3 % контролю; на 17,0%, за норми висіву 0,8 млн/га схожих насінин; на 15,1% за норми висіву 1,0 млн/га схожих насінин.

Досліджено, що у варіантах за виконання допосівного оброблення насіння, одно- і дворазового обприскування рослин ріпаку озимого сорту Черемош під час вегетації регулятором росту «Вермийодіс» і норми висіву 0,6 млн/га насінин уміст олії збільшувався у середньому на 0,2-0,5 % порівняно до контролю та відповідно за норми висіву 0,8 млн шт./га – на 0,3-0,6 % і 1,0 млн шт./га – на 0,2-0,5 %. Найбільший уміст олії (47,4 %) мало насіння врожаю у варіанті, де виконували допосівне оброблення насіння регулятором росту «Вермийодіс» (5 л/т) та дворазове обприскування рослин регулятором росту «Вермийодіс» (по 4 л/га). У цьому варіанті отримано найбільший збір олії – 2,01 т/га. За норми висіву 0,6 млн/га схожих насінин. ріпаку озимого гібриду Мерседес олійність насіння становила 44,7 %, або на 0,3 % більше, ніж на контролі, а збір олії з гектара – 1,85 т/га, або на 0,29 т/га більше порівняно до контролю.

Досліджено, що вміст глюкозинолатів в насінні сорту Черемош і гібриду Мерседес зменшувався на 0,6-1,0 мк моль/г, що свідчить про позитивну дію препарату «Вермийодіс». Найкращими ці показники були у варіанті проведення допосівного оброблення насіння та дворазового обприскування рослин під час вегетації регулятором росту «Вермийодіс» за норми висіву сорту Черемош 0,8 млн/га сх. нас – 12,4 мк Моль/г (-1,4 мк Моль/г до контролю) та гібриду Мерседес за норми висіву 0,6 млн/га схожих насінин – 11,7 мк Моль/г (-2,5 мк Моль/г до контролю).

Встановлено, що найбільший чистий дохід 21693 грн./га при вирощуванні ріпаку озимого сорту Черемош та 222669 грн./га у гібриду Мерседес, рентабельність 127,7% при вирощуванні ріпаку озимого сорту

Черемош та 133,5 % у гібриду Мерседес і найменша собівартість насіння ріпаку озимого сорту Черемош – 4006,4 грн./т та гібриду Мерседес – 4111,1 грн./т були у варіанті, де проводили допосівне оброблення насіння ріпаку озимого регулятором росту «Вермийодіс» (5 л/т) та дворазове обприскування рослин під час вегетації регулятором росту «Вермийодіс» по 4 л/га за норми висіву сорту Черемош 0,8 млн/га схожих насінин та гібриду Мерседес 0,6 млн/га схожих насінин.

Висновки. Застосування в технологіях вирощування ріпаку озимого регулятора росту «Вермийодіс» для допосівного оброблення насіння та одно- і дворазового обприскування рослин під час вегетації рослин, за оптимальних норм висіву, сприяло активізації росту і розвитку рослин, збільшенню урожайності та покращенню якості насіння.

Список використаної літератури

1. Волощук О.П. та ін. Вплив передпосівної обробки насіння та позакореневого підживлення рослин рістрегуляторами на перезимівлю ріпаку озимого. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво: міжвід. темат. наук. зб.* 2012. Вип. 54 (I). С. 15–25.
2. Звіти Чернігівського інституту АПВ НААН з вивчення ефективності препаратів «Вермимаг» та «Вермийодіс», 2011-2013. 45 с.
3. Лихочвар В.В., Бучинський І.М. Система удобрення ріпаку. *Агробізнес сьогодні.* №13. 2014. С. 18-21.
4. Пономаренко С.П. Регулятори росту рослин. К., 2003. 219 с.